

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Nicolai Cavssini Trecensis, E Societate Iesv, De Eloqventia
Sacra Et Hvmana Libri XVI**

Caussin, Nicolas

Coloniae Agrippinae, 1634

Consultationes: Consultatio de propagando imperio: Oratio Alexandri ad
Milites.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70090](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70090)

le opus, & inter præmia gloriæ vestræ numerandum, posteritati, famæque tradetis: Darij quoque hostis, finito post mortem eius odio, parricidæ esse vos vltos, neminem impium effugisse manus vestras: hoc perpetrato, quanto creditis Persas obsequentiore fore, quam intellexerint vos pia bella suscipere, & Bessi sceleri, non nomini suo irasci?

Inter grauiissimas horrationes est Cyri morientis ad filios oratio apud Xenophontem *πολιτισμοί*, quam, quia prolixior est, omitto.

OECONOMIA orationis.

I. Demulcet à rebus antea gestis. Quod fuit durum pati, meminisse dulcia est.

II. Verum stabilisenda est fortuna semel erecta, atque in eo mora opus est.

III. Et hoc probatur, ab adiunctis domitarum gentium.

IV. Sed neque omnia domita, aut pacata.

V. Et hæ reliquæ si negligantur, ut parua scintilla contempta, magnum excitabunt incendium.

Ἀδύλα γὰρ τὰ μὴ πόλεμον, καὶ ἔδλιγὰ τὰ πόλεμα, ut ait Thucydides in oratione Archidami citata.

VI. Grauiissime urget à Bessi parricidio, & indignitate, cui crux debetur, non regnum ab eo occupatum.

VII. Post iniustissimas, & necessarias belli rationes facilitas rei conficienda expenditur.

VIII. Ad summum, generosorum mentium esca, gloria, hic autem adus extremus est, sed gloriosissimus est, & quasi aurea totius operis Corona.

CONSULTATIONES.

CONSULTATIO DE propagando imperio.

ORATIO ALEXANDRI ad milites.

In hac exhortatione elucet vis blanda persuasionis, & dominium illius suada,

fortiter & suaviter in animos influentis.

Non igitur, Milites, multa quæ terrere vos possent, ab incolis Indiæ per hos dies in-

dustria esse iactata, sunt non est improuisa vobis mentientium vanitas. Sic Ciliciæ fauces,

sic Mesopotamiæ campos, Tigridem, & Euphratem, quorum alterum vado transiuimus, alterum ponte terribilem fecerant Persæ,

Numquam ad liquidum fama perducitur. Omnia illa tradente maiora sunt vero. Nostra quoque gloria, cum sit ex solido, plus tamen habet nominis, quam operis, modo quis belluas offerentes mænium speciem, quis Hydaspem amnem, quis cætera auditu maiora, quam vera

sustinere posse credat? Olim hercule fugissimus ex Asia, si nos fabula debellare potuissent.

Creditisne, Elephantorum greges maiores esse, quam vsquam armentorum sunt? cum & rarum sit animal, nec facile capiatur, multoque

difficilius mitigetur? Atque eadem vanitas copias peditum equitumque numerauit. Nam flumen, quo latius fufum est, hoc placidius

stagnat, quippe angustis ripis coercitum, & in angustiorem alueum elisum torrentes aquas inuehit. Contra, statio aluei, segenior cursus

est. Præterea in ripa omne periculum est, vbi applicantes nauigia hostis expectat. Ira quantumcumque flumen interuenit, idem futurum

discrimen est euadentium in terra. Sed omnia ista vera esse fingamus. Vtrumne vos magnitudo belluarum, an multitudo hostium terret?

Quod pertinet ad Elefantos, præsens habemus exemplum: in suos vehementius, quam in nos incurrerunt, tam vasta corpora securibus, falcibusque mutilata sunt: quid autem inter-

est, totidem sint, quot Porci habuit, an tria millia, cum vno, aut altero vulneratis, cæteros in fugam declinare videmus? Deinde paucos quoque, & incommodè regunt. Congregata vero tot millia, ipsa se elidunt, vbi nec stare, nec fugere potuerint, inhables vastorum corporum moles. Equidem sic animalia ista contempsi, ut cum haberem ipse, non opposuerim, satis gnarus plus suis, quam hostibus periculi inferre. At enim equitum, peditumque multitudo vos commouet? cum paucis enim pugnare soliti estis, & nunc primum incanditam sustinebitis turbam? Testis aduersus multitudinem iniuncti Macedonum roboris Granicus amnis, & Cilicia inundata cruce

Per-

Per-

Per-

Per-

Per-

Per-

Per-

Per-

Per-

Per-

Per-

Per-

Per-

Per-

Per-

Per-

Per-

Per-

Per-

Per-

Per-

Per-

Per-

Per-

Per-

Per-

Per-

Per-

Per-

Perfarum, & Arbela, cuius campi deuictorum à vobis ossibus strati sunt. Sero hostium legiones numerare cœpistis, posteaquam solitudinem in Asia vincendo fecistis. Cum per Hellespontum nauigaremus, de paucitate nostra cogitandum fuit: nunc nos Scythæ sequuntur, Bactriana auxilia præsto sunt, Dacæ, Scythianique inter nos militant. Nec tamen illi turbæ confido, vestras manus intueor, vestram virtutem, rerum quas gesturus sum, vadem, prædamque habeo. Quamdiu vobiscum in acie stabo, nec mei, nec hostium exercitus meminero. Vos modo animos mihi plenos alacritatis, ac fiduciæ adhibete. Non in limine operum, laborumque nostrorum, sed in exitu statimus, peruenimus ad solis ortum, & Oceanum, nisi obstat ignavia: inde victores perdomito sine terarum reuertemur in patriam. Nolite (quod pigri agricolæ faciunt) maturos fructus per inertiam emittere è manibus. Maiora sunt periculis præmia, diues eadem, & imbellis est regio. Itaque non tam ad gloriam vos duco, quam ad prædam. Digni estis, qui opes, quas illud mare litioribus inuenit, referatis in patriam. Digni qui nihil in expertum, nihil metu omissum relinquatis, per vos, gloriamque vestram, qui humanum fastigium exceditis, perque & mea in vos, & in me vestra merita, quibus inuicti contendimus oro, quæsoque, ne humanarum rerum terminos, aduentem alumnium commilitonemque vestrum, ne dicam Regem, deseratis. Cætera vobis imperaui, hoc vnum debiturus sum: & is vos rogo, qui nihil unquam vobis præcepi, qui primus me periculis obruli, qui sæpe aciem clypeo meo texti, ne infregeritis in manibus meis palmam, qua Herculem, Liberumque Patrem, si inuidia abfuerit, æquabo. Date hoc precibus meis, & tandem obstinatum silentium rumpite. Vbi est ille clamor alacritatis vestræ in dex? Vbi est ille meorum Macedonum vultus? Non agnosco vos milites, nec agnosce videor à vobis, surdas iam dudum aures pulso, aduersos animos, & infractos excitare conor. Nescio quid imprudens in vos deliqui, quod me, ne intueri quidem vultis, in solitudine mihi videor esse. Nemo responderet, nemo saltem negat: quos alloquor? quid autem postulo? vestram gloriæ, & magnitudinem indicamus. Vbi sunt illi, quorum certamine paulo ante vidi, contendentium, qui potissimum vulnerati Regis corpus exciperent, de-

Penis non negligendus.

Exhortatio blanda.

sertus, destitutus, sum hostibus deditus. Sed solus quoque ire perseuerabo. Objicite me fluminibus & belluis, & illis gentibus, quarum nomina horretis, inueniam qui desertum à vobis sequantur, Scythæ, Bactriani que erunt mecum, hostes paulò ante, nunc milites nostri. Mori præstat, quam precariò Imperatorem esse. Ite reduces domos, ite deserto rege uantes. Ego me a vobis desperatæ victoriæ, aut honestæ mori locum inueniam.

O E C O N O M I A
orationis.

I. Exordium capiat à sparsis rumoribus, & afflato terrore, quem statim discutere conatur, cum sua natura famam mendacem experimentis comprobabat. Recte in eam sententiam dixit Lucanus libro primo, Quis que pauendo dat vires fama, nulloque auctore malorum, Quæ finire vident. Lucan. l. 1. & Terull. in Apologetico. Cur malum fama? quia velox, an quia plurimum mendax?

II. Atque ut prudens orator timeris scrupulos radicatus euellat, causas scrutatur, illa sunt parim in difficultate trayciendi fluminis, parim ex hostium multitudine, Elephanti que terroribus, qua omnia solerius exenuat. Porro de Elephanis Indicus, qui sunt Lybicus præstantiores, de quo eorum pugna, & moderations, multa Polybius lib. 5.

III. Excenuatis rebus hostium, seu exagrat, & quasi auctoritas: sunt autem illa, virtutes arceparia, bellicarum rerum peritia, nomina, exterarum gentium subsidia, Macedonum robora.

IV. Haec commemorata succedit hortatio blanda & illex, cui additur etiam precatio, qua nihil suauius & robustius: nam ut ait Tacitus. Suasio & precatio ab eo, qui potest iubere, vim ne efficitur habet. Ad summum nihil omittit ad detinendos milites, modo laudans, modo increpans, modo blandienti, modo irato simili, amore metu, pudore, potentissima machinis pugnat, & quasi dulcia spargit fulmina.

ORATIO POENI
ad Alexandrum, priori
respondens.

Di prohibeant à nobis impias mentes, & profecto prohibent. Idem animus est cuius, qui

Ex Car. l. 9.